

більше задоволень. Це свідчить про те що вони налаштовані більш оптимістично ніж старші курси. Але пройде час і вони, як студенти 3–4 курсів зараз, частково змінять свої пріоритети. Найбільш цінним для них стане стабільна робота і кар'єра, комфорт та побутова влаштованість, міцна і дружня сім'я, отримання вищої освіти.

Зроблений нами соціологічний зріз є пілотажним дослідженням, яке не прагне поставити усі крапки над «і» розглянутої проблеми. Однак наведенні результати дозволяють намітити плани подальших досліджень життєвих стратегій сучасної молоді, яка зараз перебуває під впливом процесів соціальної трансформації сучасного українського суспільства. Зазначимо, що в нашій країні вже певний час йде злам свідомості колективістського типу, і на зміну їй в сучасне українське молодіжне середовище входить модель індивідуалістичної свідомості західного типу. Зараз молодь більш орієнтується на свої власні сили та можливості в будь-якій сфері діяльності, в тому числі й у досягненні своїх життєвих стратегій [1].

Список бібліографічних посилань

1. Мілютіна К. Л. Траєкторії життєвого шляху особистості в динамічному середовищі: монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2012. 298 с.

Одержано 09.03.2019

Представлены результаты пилотажного социологического исследования мотиваций к учёбе и жизненных планов студентов-психологов ХНУВД.

Ключевые слова: студенты, обучение, мотивации, профессиональный выбор, самореализация.

УДК 159.923.2

Юлія Юріївна БОЙКО-БУЗИЛЬ,

кандидат психологічних наук, доцент
завідувач кафедри психологічних дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1715-4327>

ПОСТАСІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Представлено науковій грані тлумачення професійного становлення особистості. Розкрито специфічні особливості професійного становлення особистості, як формоутворення, набуття, процесу та системи.

Ключові слова: іпостась, професійне становлення, формоутворення, набуття, процес, система.

Феноменологія професійного становлення особистості, незважаючи на достатньо широку концептуальну й прикладну розробленість у різних галузях науки, залишається однією із дискусійних та невичерпних проблем сучасних психологічних досліджень. Саме тому, смислове розуміння професійного становлення особистості дасть змогу узгодити раціональність його природи.

Відзначимо, що термін «ὁπότῃς – іпостась», можна перекладати двома відповідниками, як «сутність (природа)» так і «іпостась (індивідуальне реальне існування)» [2, с. 381]. Виокремимо існуючі іпостасі феномена професійного становлення особистості.

Звертаючись до самої суті феномена розуміємо, що дослідники розходяться в поглядах, та найчастіше розглядають професійне становлення особистості в таких іпостасях: як *формоутворення* (Глуханюк Н., Дьяченко Є., Жирун О. Леднев В. та ін.), *набуття* (Войко Р., Кандиба М., Коджаспірова Г. та ін.) та *процес* (Абакумова Є., Алексеєва Т., Буланкіна Н., Гончаровська Г., Дрогваленко О., Малкова Т., Мороз Л., Орлов В., Пасов Є., Симанюк Е., Хоржевська І. та ін.).

Професійне становлення як *формоутворення* особистості, адекватної вимогам професійної діяльності, передбачає формування нових психологічних структур, що поєднуються у цілісну систему, регулюють діяльність. При цьому формування відбувається не шляхом трансляції узятих із професійного середовища конструктивів, а формуванням індивідуальних специфічних новоутворень та прогресивній зміні людських якостей, і включає в себе розвиток функціональних механізмів психіки, особистісний досвід, виховання типологічних властивостей.

Професійне становлення як *набуття* є відображенням образу життя та входження у професійну діяльність і відносини людини, при якому відбувається придбання особистістю інакших ознак і форм, наближенні до певного стану в умовах професійного середовища, через появу нових або розвиток наявних здібностей, потенційних можливостей та способів поведінки в середовищі професійного становлення, при яких відбувається розширення кордонів можливого.

Професійне становлення як *процес* є найрозповсюдженішим поглядом та зводиться до того, що це довготривалий, динамічний, складний, багатомірний процес, який складається з різних взаємозалежних елементів та являє собою виникнення у особистості тих професійних якостей, яких у неї раніш не було, виражається в саморозвитку та самореалізації в діяльності під впливом вимог, що висуває

професія. При цьому становлення є значущою складовою особистісного зростання та індивідуальним особистісним процесом реалізації суб'єктом професійного шляху, де основним елементом виступає особистий вибір, оскільки є свідомою діяльністю людини, котра вибрала професію.

Суттєва відмінність представлених поглядів в тому, що *формування* передбачає наявність відповідних обставин для появи професійного становлення; *набуття* обумовлене не свідомою активністю суб'єкта в середовищі професійного становлення; професійне становлення як *процес* визначається свідомою професійною діяльністю самої особистості в професійному середовищі, при чому як діяльність впливає на особистість, так і особистість позначається на діяльності.

Ми ж переконані, що професійне становлення особистості доцільно розглядати як *систему*, яка сполучає в собі професійне та особистісне становлення, як діалектичну єдність діяльності та особистості.

Системний підхід як тотальний принцип [2, с. 92] є єдністю інтеграції та диференціації при домінуванні тенденції об'єднання [3, с. 4], який дозволяє вивчати професійне становлення особистості як процес, що складається з різних взаємозалежних елементів, упорядкований і складно-організований не через перерахування цих елементів, а через проникнення в їхню сутність, властивості й зв'язки [4, с. 210], де цілісність, структурність, взаємозв'язок системи з середовищем, багатоманітність є загальними, цілеспрямованість і самоорганізація є специфічними характеристики системи [5, с. 77–78]. А система (від др.-греч. σύστημα – ціле, складне з частин; з'єднання) – це насамперед порядок, визначений планомірним, правильним розташуванням частин та їх взаємозв'язками [3, с. 4]; сукупність множини цих взаємопов'язаних елементів, які утворюють певну цілісність та взаємодію між собою [6, с. 142].

Таким чином, професійне становлення особистості має наступні іпостасі: формування, набуття, процес та система. Використання науковцями кожної із зазначених іпостасей, обумовлюється природою розуміння даного явища та сутністю його індивідуального реального існування.

Список бібліографічних посилань

1. Попович Н. М. Особливості перекладу давньогрецьких тринітарних термінів «Ousia» та «ΥΠΟΣΤΑΣΙΣ» (на матеріалі листів 125, 236.6, 38 Св. Василя Великого). *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2011. Вип. 9. С. 380–386.

2. Барабанщиков В. А. Системный подход в структуре психологического познания. *Методология и история психологии*. 2007. Т. 2, вып. 1. С. 86–98.

3. Ганзен В. А. Системные описания в психологии. Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1984. 176 с.

4. Кандиба М. О. Взаємозв'язок професійного становлення особистості та розвитку її особистісних якостей. *Проблеми сучасної психології*. 2013. Вип. 22. С. 204–214.

5. Асмолов А. Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развитие человека. 3-е изд., испр. и доп. М. : Смысл ; Академия, 2007. 528 с.

6. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика: учеб. пособие. СПб. : Питер, 2015. 304 с.

Одержано 15.03.2019

Представлены научные грани толкования профессионального становления личности. Раскрыты специфические особенности профессионального становления личности, как формообразования, приобретения, процесса и системы.

Ключевые слова: *ипостась, профессиональное становление, формообразования, приобретение, процесс, система.*

УДК 159.938

Інга Вікторівна БОЛОТНІКОВА,

кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник лабораторії вікової психофізіології
Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРОФСПІЛКОВОГО ПРАЦІВНИКА

Здійснюється аналіз проблеми професійної компетентності працівників профспілкових організацій. Основна увага зосереджується на характеристиці складових професійної компетентності працівників профспілок та чинниках її розвитку.

Ключові слова: *профспілкова організація; профспілковий працівник; професійна компетентність; професійно важливі якості.*

Особливу роль у діяльності профспілкового працівника відіграє його компетентність, тобто професійні знання, уміння і навички роботи з людьми в трудовому колективі. В залежності від специфіки у системі якостей професійної компетентності доцільно виділити якості,